

מיכאל קאנון: בעיית הלגיטימיות ומקורות הציביליזציה האמריקאית

"יהי זה אפוא סימנו המובהק של אמריקאי שבמקרים של תהפוכה אין הוא מתגייס תחת דגלו של שום אדם ואינו שואל לשמו של שום איש, אלא הוא נזקק לאמת- המידה של החוקים".

תומאס ג'פרסון

ב-1691 מינה מלך אנגליה את בנימין פ'לצ'ר להיות מושלה של ניו-יורק ומפקד עליון על המיליציה של קונטיקאט. אולם כשהגיע פ'לצ'ר למושבות ב-1692 מצא כי צירי המורשון של קונטיקאט פוסלים בתוקף את זכותו לפקח על המיליציה שלהם. הנה כי כן, בשלהי הסתיו הצונן של 1693 בא פ'לצ'ר להארטפורד וציוה להשמיע ברבים את דבר מינויו המלכותי. המושל היאנקי וודסורת האזין בבוז, ואחר פקד להכות בתופים לאות תג'ר. כאשר איים פ'לצ'ר על וודסורת בענשה של מלכות, צעד המושל הנבחר של קונטיקאט קדימה ובהניחו ידו על גיצב חרבו הכריז: "אם שוב יפריעו למתופפים שלי, אשסף אותך ותאיר השמש מבעד לגופתך. אגו כופרים במרותך וקוראים עליה תגר".

אותו עימות מעורפל אך דראמטי היה בבחינת מיצוי לבעיה המרכזית שהיא אחד הנושאים המרכזיים של ההיסטוריה האמריקאית בראשיתה. בעמודים הבאים רוצה הייתי להדגים כי עיון בבעיית הלגיטימיות מסייע להבהיר תפיסתנו באשר לזיקתן של המושבות לאנגליה, מסייע להסביר דפוסים של התנהגות, אמונה ואייציות, וכן את המאורעות שהתרחשו לאחר העצמאות. מן הדין גם שיביא לידי סמיכות בעלת-משמעות כל מיני נושאים וסוגיות שעד כאן היו נבדקים בנפרד. בסופו של דבר מקווה אני להבהיר כי בחני הלגיטימיות שהתגבשו מקץ שתי מאות-שנים היו "אמריקאיים אפניניים", ובזאת אקווה לסייע לתיחום ההיקפים והאפשרויות של החיים באומה החדשה.

התפיסה הבסיסית ביותר של הלגיטימיות היא "המצב של התאמה עם החוק, הכלל או העקרון". שלטון לגיטימי שאוב מאיזה מקור של מרות מבוססת המקצה בבירור את הזכות לפקד ואת החובה לציית. השלמתו של הציבור מושגת כאשר מתאשרת הדעה כי השליטים וצרכיהם הם בחזקת סדר מתקבל על הדעת של מנהג וסמכות. במידה שהלגיטימיות היא תופעה פסיכולוגית, הריהי תלויה בהנחה שמערכת מסוימת של מוסדות יאָה לחברה מסוימת וכי הללו פועלים בצורה המקובלת על החברה או מובנת לה.

בכמה וכמה דרכים יכול שלטון לקבל לגיטימציה ויציבות: מתוך אמון אישי בסגולותיו של מנהיג כאריזמטי; מתוך המסורתנות הנאצלת משך תקופת-זמן ארוכה ממטר הגדול מכל יחיד שהוא הנאמן ל"עקרונות מקוריים"—בלשונו של מאקס

ובר, "מרותו של האתמול הנצחי"; ומתוך אמונה בתקפם של המשפט החוקי והכושר התיפקודי המבוססים על כללים שנוצרו ראציונלית.¹ מקורותיה של לגיטימיות בחברה המדינית יכולים להיות תורשתיים, אריסטוקרטיים, דמוקרטיים, בתירתיים—או צירוף של אלה. רב-משמעות הוא הדבר שבמושבות האנגליות התגלמה הלגיטימיות יותר ויותר במקורות דמוקרטיים ובחירתיים ולא דווקא במקורות תורשתיים ומוכתרי-תארים. בכל-זאת הכירו המתישבים במציאות הזאת באי-רצון מרובה לפי שציגה סטייה רצינית ביותר מתקנים אירופיים מסורתיים. כתוצאה מכך זכה מספר ניכר של מימשלים ומוסדות קולוניאליים למצב של כעין-לגיטימיות בלבד. הללו נחוצים היו כדי למנוע אנארכיה, והם הצליחו להתקבל על הלבבות במידה שהספיקה להם להימנע מן ההכרח להישען אך-יורק על הונאה, שחיתות וכפייה פיזית; אף-על-פי-כן היתה קבלתם לקויה בחסר, צרת-עין, ומלווה חשדנות. סיבות עמוקות לכך בנוסיון הקולוניאלי האמריקאי, והן פעלו מלכתחילה. רבים מן המתישבים של המאה הי"ו נמצאו שרויים מהלאה להישגי-ידו של המימשל המוסמך, בלי צ'ארטרים או בהרשאות שתקפן מוטל בספק. "עולי-הרגל" נאחזו משך שלושה דורות בעקשנות ב"סלע" שלהם בפליימות בלי שיוכלו להשיג הרשאה מן הכתר; ב-1692 נבלעו על-ידי מושבת-המפרץ. קונטיקאט ורוד-איילנד שקדו להשיג צ'ארטרים בני-תוקף ובעל-ערך, וחזור וחזור שיגרו למטרה זו ללונדון את אנשיהן הטובים ביותר, ג'ון וינתרופ הבן ורוג'ר ויליאמס. אפילו המדינאי הפוריטאני האבהני, ג'ון וינתרופ איש מאסאצ'וסטס, הצהיר ב-1635 כי "מעתה והלאה אל לנו לעשות דבר אלא על-פי הרשאה מאנגליה".² משך הרבע האחרון למאה הי"ז הותקפו בלונדון אחדים מן הצ'ארטרים הקולוניאליים הראשונים—בין של הון משותף ובין של בעלות קרקעית—ופורשו פירושים סותרים. עירעורים אלה על הלגיטימיות של המימשל בניו-אינגלנד, ניו-ג'רזי, פנסילבאניה, מאריילנד וברמודה יצרו והחריפו מתחים מדיניים חמורים מאין כמותם.

רבים מן המתישבים לא היו שלמים בנפשם עם הסגות-הגבול של אדמות האינדיאנים. כמו ששאל פלפן אחד מ"עולי-הרגל", "מה זכות יש לי ללכת ולגור בארצם של עובדי-הכוכבים?" הוא סיפק לאחיו את התשובה הבאה:

הרי זה אפוא טעם מספיק להוכיח כי בלכתנו לחיות שם הרינו פועלים כמותר: ארצם רחבת-ידיים וריקה, והם מעטים ורק עוברים הם במרוצה על-פני הדשא... לא תרוצים הם, גם אין להם חכמה, דעת, כשרון-מעשה או תבונת-כפיים לנצל את האדמה או את תוצרתה... לכן כמו שעקרו האבות הקדמונים ממקומות צרים אל מקומות מרווחים יותר, שבהם היתה האדמה בור ושממה ואיש לא עבדה... כך מותר עתה לקחת אדמה שאין נזקק לה ולנצלה.³

מתחילת ההיסטוריה האמריקאית העיבו מעשי-עושיק על ההעברות של בעלות קרקעית מידי האינדיאנים. חוקים קולוניאליים שונים הצביעו על הקושי הזה בהצהירם שכל העסקות שנעשו עם הילידים ולא קיבלו את אישור הממשלה בטלות הן ומבוטלות. במידה ידועה ביקשו חוקים מעין אלה לסלק עילות של תרעומת בקרב האינדיאנים על-ידי מניעת רכישות בדרכי מירמה; אך הם גם כיוונו לשמור על

זכויות הכתר או הבעלים על הקרקע. יחסיהם הפורמאליים של המתישבים עם האינדיאנים היו חסרים לגיטימיות מפני שלעתים קרובות כל-כך היו חוזים מבוססים על רמאות והונאה. חלק גדול מן המסחר האינדיאני שהתנהל במאה הי"ח היה בלתי-חוקי בפועל-ממש, והיישובים הלבנים חרגו תדיר אל מעבר לקווי-הגבול המוסכמים.

הואיל ולאומות של אירופה המערבית היו תביעות טריטוריאליות מנוגדות בעולם החדש, הרי לעתים קרובות היו הגבולות הקולוניאליים וההגמוניה הטריטוריאליית בלתי-ברורים. יעיד הסיכסוך בין ההולנדים לאנגלים על האדמות שבין נהרות ההאדסון והקונטיקאט. חלוציו של כל לאום נהגו להאשים את אויביהם שהתישבו מעבר לתחומים המותרים על-פי זכות-בעלות ברורה. אמרי-שפר מוסריים מעין אלה שימשו בחלקם להפיג את דאגתם של המתישבים ביחס לאי-החוקיות הנראית לעין בתוך תחומיהם שלהם, או להסוות את התפוררות המרות הממשלתית. ב-1628, למשל, תבעו להן שתי קבוצות מתחרות את בארבאדוס, מינו שני מושלים יריבים, וחוללו בכך תוהו-ובוהו.

באנגליה של ראשית המאה הי"ז היתה מערכת המשפט זקוקה עד-ליאוש לראציונ-ליזציה ולריפורמה. אולם הסבכים והבילבול שבמשפט האנגלי הועברו למושבות, ובכך טישטשו עד לבלי תקנה את ממדי הלגיטימיות בחוץ-לארץ. זאת ועוד, האשימו את הפוריטאנים של ניו-אינגלנד שבנו להם מערכת של חוק פרטי, בלתי-תחוקתי משלהם—מכלול חוקים שאינו הולם את התקנים האנגליים. הואיל ושום מושבה אחרת ממושבות המאה הי"ז לא היה לה אפילו קובץ חוקים כה שלם כמאסאצ'וסטס, ברור היה שהחוק מצמיח דר-משמעות יותר מאשר אורתודוקסיה מוגדרת כהלכה. "הקומון לז" פשוט לא יכול היה לפעול במושבות כדרך שפעל באנגליה. לא היו עורכי-דין בעלי הכשרה, כמעט לא הושם לב למשפט-הפסקים הקודם, וספרות משפטית לא היתה נמצא למעשה.⁴

ממש כמו שעורכי-הדין האנגליים היה להם מוסדות החוקים של אנגליה מאת סיר אדוארד קוק כך היה לפוריטאנים האנגליים המוסדות של ג'ון קאלווין. אבל מוסדות אירופה לא היו מקורות מספיקים של לגיטימיות אינטלקטואלית בעולם החדש. הדגש ששמה הפוריטאניות האמריקאית במבנה מורכב של בריתות—בין אלוהים ואדם, בין אדם ותברו, בין אלוהים ועדת קדושו הנבחרים—מעיד על צורה של תחוקנות כנסייתית שהיא סימן לחיפוש אחר לגיטימיות רוחנית. הנבחרים של ניו-אינגלנד, כיון שקראו תגר על קדושתה והגינותה של הכנסייה האנגליקנית, חובה כפולה-ומכופלת היתה עליהם להציב תקנים של אורתודוקסיה. בהקשר זה היתה "ברית-מחצית-הדרך" המפורסמת של 1662 בבחינת משבר של לגיטימיות בו הואשמו זקני העדה, כוהני-דת וכנסיות שהם "יוצאי-דופן, פורעי-חוק ופורצי-גדר". מכאן הצורך שהתעורר מפקידה-לפקידה אצל הקונגרואציונאליסטים של ניו-אינגלנד לכנס סינודים שרית חשוד של פרסביטריאניות היה נודף מהם. ולעתים קרובות ביותר נקהלו קהילות בכל המושבות בלי אנשי-כהונה כהלכתם—"צאן בלי

רועה" התקראו הקנוניטים בשנות ה-80 למאה הי"ז. "הואיל ולא היה להם מטיף, השתדלו להוכיח איש את רעהו".⁶

כל המוסדות הציבוריים שהתפתחו במושבות של המאה הי"ז ידעו חיפוש זה אחר כבוד והכרה. המורשונים הראשונים, למשל, התקיימו במקרים רבים ללא בסיס חוקי: מ-1619 עד 1639 לא היו העיריות של וירגיניה מופרות על-ידי הכתר. הטיטה המורכבת של זכויות-אזרח גדולות וקטנות בהולנדיה-החדשה נועדה להמציא לגיטימיות חברתית לשופטים, לפקידים ולכוהני-הדת החשובים ביותר.⁷ המושבה של מפרץ-מאסאצ'וסטס הקימה את הקולג' של-הארורד בתוקף סמכותה שלה בלבד; לכן כל-אימת שבאה התקפה על הזהות התחוקתית של המושבה היה גם מעמדה המשפטי של הארוורד עומד בסכנה. כאשר קיפחה מושבת-המפרץ ב-1684 את הצ'ארטר שלה סברו שגם הצ'ארטר של הארוורד משנת 1650 בטל-מבוטל. העובדה שלא התפתחו ערים במושבות של צ'סאפיק נתפרשה לרבים—שדגו על-פי המקובל בעולם הישן—כעדות לחוסר לגיטימיות חברתית וכלכלית. במחשבתם של הבריות היה קיומן של ערים קשור במציאות של פיקוח חברתי וסדר טוב. להלכה היו ערים יכולות להקל על "משמעת טובה וניהול קפדני... תחת מורים ושופטים נאמנים".

ב-1689, כאשר בהרבה מן המושבות עבר הקומקום התחוקתי את נקודת-ההתייחסה, דומה היה כאילו גם הממשלות המופרות וגם המתמרדים נטולים כשרות חוקית. ודאי הדבר שבעיניהם של רוב יושבי ניו-אינגלנד פסול היה הדומיניון של ניו-אינגלנד, שאותו הקים המלך ג'יימס השני ב-1686. וכאשר הגיעו לוורגיניה הידיעות על "המהפכה המפוארת" בבריטניה מיד פשטו שם דיבורים על אי-הלגיטימיות של השלטון המלכותי וניתן אות למרידות ב"צוואר הצפוני"—"מתוך שאמרו כי אין לא מלך, לא חוקים ולא ממשלה".⁸ בחברות כה בלתי-יציבות די היה בעצם האיום בחוסר-לגיטימיות של השלטון כדי להעמיד בסכנה את הסדר הציבורי. במאריילנד התלוננו אנשי-מרי כי "החוקים הם כה בלתי-ברורים ובלתי-ידועים עד שאין הבריות יכולים לחשב דרכם בביטחה ביחס אליהם, וזהו פגע גדול".⁹

אולם הממשלות הזמניות שהוקמו על-ידי קבוצות שונות של ממורמרים חסרו לגיטימיות בצורה מנקרת-עיניים עוד יותר מאלו שקדמו להן. משטר עשרים החדשים של גייקוב לייזר בניו-יורק מעולם לא היה לו צל של זכות רצינית להפעלת מרותו שם; ורצון וכליון של גרשום באלקלי, היצירה החשובה ביותר בפילוסופיה מדינית שבאה בתגובה על המרידות הקולוניאליות, נועד במפורש להוקיע את המימשל החדש של קונטיקאט כחומס-שלטון חסר לגיטימיות. "אין להם אף שמץ הרשאה מהוד-מלכותם להפעלת שלטון זה שהם טוענים לו עתה".¹⁰

המשברים המרובים של לגיטימיות באמריקה של שלהי המאה הי"ז היו משברים של תמורה. בזמן שהיו קבוצות חדשות חותרות לגישה אל התהליך המדיני, ובזמן שהיו הנחות חברתיות חדשות מתגבשות, אי-אפשר היה לאתר את הלגיטימיות-שכנגד ברציפות של מוסדות אינטגראטיביים מסורתיים. משך שנים אחדות לפני

1689 נעשתה יציבותם של משטרים לגיטימיים תלויה-בשערה במקרה הטוב ביותר, וזאת מחמת הירידה הנמשכת ביעילותו של השלטון. בשנים שבאו סמוך לאחר המרידות התברר שהמשטרים היעילים יותר (ואם גם נטולי-הלגיטימיות) היו יציבים עוד פחות מקודמיהם.

ב-1694 העיף קוטון מיידר (Mather) מבט לאחור על ההיסטוריה של ניו-אינגלנד והשתמש בדימוי של גדר לתיאור הבעיה של השגת הלגיטימיות ושמירתה בעולם החדש. מיידר העלה את המימרה התנ"כית, "ופורץ גדר ישכנו נחש". מפרץ-מאסאצ'וסטס היה שרוי בשלנה כל עוד "היה לנו צ'ארטר מלכותי ששימש גדר סביב להנאות האלו". צ'ארטר כהלכתו הוא "גדר שבזכותה זכויותינו על נחלותינו וקניינינו, שפעם הוטל בהן ספק, מתאשרות מיד".¹⁰ תקופת איבתה הגדולה ביותר של אנגליה לצ'ארטרים קולוניאליים החלה בשנות ה-80 למאה הי"ז ונמשכה עד 1720. אולם משך מחצית המאה לאחר-מכן היו המתישבים מדיפסים מהדורות חדשות של ההרשאות המקוריות שלהם ומבקשים צ'ארטרים של התאגדות לאישוש יומותיהם ומפעליהם הדתיים והכלכליים.¹¹

בסופו של חשבון, כמובן, נשאר מבוע הלגיטימיות למושבות באנגליה מפוצל בין מועצת-המלך, משרד-המסחר, משרד-האוצר, והמלך-בפרלמנט. מחמת האטיות של קווי-התחבורה נטו המקורות הסופיים האלה להיעשות רחוקים ובלתי-ממשיים. נזכור, למשל, שהחוקים הקולוניאליים לא היה להם תוקף מלא בטרם יאושרו בוויטהול. ההתנגדות האנגלית למלך צ'ארלס הראשון, שהוא אשר נתן ראשונה יפוי-כוח להרבה יזמות באמריקה, סייעה לערער את הלגיטימיות התחוקתית הקולוניאלית. "מצאתי... מספר רב של קונטרסים שנדפסו משנת 1630 עד 1640", כתב יונתן סוויפט, "והם מלאים ביטויים הצופים ופורקי-עול נגד השלטון החוקי של הכתר, ומעלת הבישופים, שכדוגמתם הושמעו רק בעת המרד".¹² אחר-כך בא המשטר של קרומוול, שהוא עצמו גזאל בדם מלכות ובזיעה של חומסי-שלטון, וקיבל ביחס לאמריקה החלטות שעתידות היו להיבטל משחזרה המלוכה והופיעה ב-1660. החברה-להפצת-האמונה בניו-אינגלנד, שהוקמה ב-1649, מצאה כי הצ'ארטר שלה פקע תקפו ב-1661 וצ'ארטר חדש ניתן לה על בסיס אחר ב-1662. מצד שני, הרי משפחת קאלורט ממאריילנד, שהפוריטאנים הפקיעו את זכויותיה השלטוניות בשנות ה-50 למאה הי"ז, הושבה לשלטונה על הגליל על-ידי המלך צ'ארלס השני.

בניגוד למה שהתרחש במושבות, באנגליה חדלה בעיית הלגיטימיות מהיות רצינית, או טורדנית ביותר, משך מאה שנה ויותר לאחר 1660. ודאי, עתידים היו הסדרים תחוקתיים חדשים להיעשות בשנים הקריטיות 1701-1689, ולפרקים התגלעו משברים חטופים. אבל הרוב המכריע של האנגלים בתקופה הזו היא היו מרוצים מן הסטאטוס-קוו. סבורים היו כי שיטת המימשל שלהם היא המושלמת ביותר שהומצאה אי-פעם, וכי אם אין המשטר פועל כראוי הרי זה ודאי בגלל פקידות שאינה הולמת או מינהל פגום. אכן מתו בני-אדם מחולי, תזונה שאינה מספקת, ושתייה יתירה ;

בעלי-הבקורת הטוריים אכן בוזו ל"רוביגוקרטיה" של סיר רוברט וולפול ולעליית האינטרסים של בעלי-הממון. אבל בכללו של דבר היה "גיון בול" אדם שמה בחלקו. ב-1758 פירסם אדווארד גיבון (בצרפתית) את חיבורו על לימוד הספרות, נסיון רב-רושם להסביר תופעות היסטוריות על-פי המוסדות החברתיים בני-זמנם. מעז אני לומר כי שום היסטוריון במושבות האנגליות לא היה יכול לכתוב חיבור מעין זה ב-1758. נראה היה כי המוסדות הגליליים רופפים ורחוקים מלעורר קנאה עד כדי כך שלא יצלחו לשמש מקורות קובעים למאורעות היסטוריים.

מאז 1787 הצליחו האמריקאים לתפוס סעיפים ממשניים של התחוקה הכתובה שלהם והם חיו בתוך מסגרת הלגיטימציה שלה. ואולם במחצית המאה הי"ח לא היתה אף לאחד מבני המושבות אלא תפיסה מעורפלת של ה"תחוקה" שהוא חי תחת שלטונה.¹³ לכן אין זה מפתיע שלעתים קרובות גופחו עניינים של-מה-בכך ונעשו סוגיות גדולות הקשורות בעקרונות ראשונים. בהיעדר אמות-מידה מסורתיות שאפשר לקבלן, שכחים היו מקרים של פגיעה בכבודה של מלכות—כגון משפט-הדיבה של גיון פיטר צנגר. "עד כמה חייב אפוא כל אדם להיזהר", כתב קדוואלאנר קולדן ב-1759, "שלא לתרום מאומה להחלשת הסמכויות המשפטיות של השלטון".¹⁴

צאו והביטו רגע בשבירותם של כל שלושת מכשירי השלטון העיקריים. המושלים מטעם המלכות לא היה להם כוח-השפעה. תקופת כהונתם לא היתה מובטחת, ואת החלטותיהם קל היה להפוך על פיהן "בבית". כמו שהעיר ברנארד ביילין, סבלו מ"ימרות מגופחות וסמכויות מדולדלות". לא היה זה ברור אם אמנם הוראותיו המלכותיות של מושל הן חלק מחוקי הארץ, במיוחד כאשר לאחר 1715 הוחלט בלונדון כי חוק שנתקבל על-ידי מורשון גלילי ואושר על-ידי הכתר עדיף על הוראה מלכותית.¹⁵ ועוד, איש לא ידע אל-כונן איך להגדיר את התפקיד והזהות של המועצה הקולוניאלית לאמתם. זו לא היתה בבחינת קבינט ממש, אך גם לא הקבלה לבית-הלורדים. מתוך שהיו לה הרבה והרבה תפקידים, היו רובם חסרים בהירות בהגדרתם. ולבסוף, אפשר לראות ב"יצר-השלטון" של המורשונים הגליליים בעת-ובעונה אחת גם יצר לגיטימיות. קטטות שאין להן סוף בין מושלים לאזרחים באשר לזכות-היתר של הפרלמנט חושפות את הבסיסים הרעועים שעליהם נשענו שני המוסדות כאחד.¹⁶

כל מורשון קולוניאלי עמד בפני הבעיה הקשה של קביעת הזיקה בין החוקים שקיבלה למערכת המשפטית של בריטניה-הגדולה (או שהשתמט ממנה ביישנית). וכל ימות המאה הי"ח היתה מידה ניפרת של דו-משמעות בשאלה איזה הם הדינים האנגליים התופסים מעבר-לים. ב-1706, למשל, הביא המשפט המסופך של הרוורנד פראנסיס מייקמאי את ניו-יורק במבוכה בשאלה אם יפה כוחם של חוקי-הענשים האנגליים או אינו יפה במטעות.¹⁷ למרבה-הרעה יכלו רק מעטים בגלילות אוהבי-המדנים האלה לדעת לבטח "מה הוא חוק ומה איננו חוק", או "באיזו מידה הסמכות המחוקקת גלומה במורשונים". איש-יורגיניה אחד אלמוני הציב ענין זה כסוגיה מרכזית בחיבור מפתיע שראה אור ב-1701.

צרה גדולה היא שאין איש יכול לומר מה הוא חוק, ומה איננו חוק, במטעות; יש גורסים כי צריך לכבד בעיקר את החוק של אנגליה, וכשהוא לוקה בחסר צריכים לבוא החוקים של המושבות השונות על מקומו; אחרים מחזיקים בדעה שחוקי המושבות צריכים להיות ראשונים בדרגה, וכי החוק של אנגליה יש לו תוקף רק במקום שהללו מחשים; ועוד יש הטוענים בעד חוקי המושבות, בקשר לחוקים שהיו בתוקף באנגליה כאשר אך החלה ההתיישבות במושבה, והם קובעים זאת כאמת-המדיה לצייתנותנו, אף טוענים כי אין עלינו חובה לקיים איזה חוקי-פרלמנט מאוחרים שנתקבלו באנגליה, להוציא רק את אלה שבהם עילת החוק היא אחת גם כן גם באנגליה; אך הואיל וכך נשארים דברים רבים מדי תלויים בשיקול-דעתו של השופט, הרי יש גורסים כי אין חוקי-פרלמנט מאוחרים של אנגליה מחייבים כלל את המטעות חוץ מאלה שבהם המטעות נקובות בשמן במיוחד. הנה כי כן הרי אנו נשארים שרויים בחשיכה באחת הנקודות הנכבדות ביותר של זכויותינו; ולפי שהענין מופקפק כל-כך הרי לעתים קרובות מדי נאלצים אנו להישען על החבל הפתלתול של שיקול-דעתו של שופט בעניינים חשובים ורבי-ערך מאין כמוהם.¹⁸

בפרקי-זמן מסוימים משך המחצית הראשונה למאה הי"ח ביקשה וייטהול ותבעה שתקבצנה המושבות השונות את חוקיהן ותעבדנה סיפומים ברורים לצורך שימוש משני עברי האוקינוס. אולם המושבות עמדו במרדן ולא מיהרו לגלות ברבים את סטיותיהן המשפטיות מדיני הממלכה. לבסוף, בין 1750 ל-1753 נענו רוב המושבות והכינו אוסף מלא ומקיף של החוקים הפועלים. רק אז, סמוך לסוף התקופה הקולור-ניאלית, זכו החוקים הגליליים להכרת-ערך ולהבהרה מתוך שניתן להם ביטוי פומבי מפורש.¹⁹

מושג הלגיטימיות, ולגיטימיות החוק, יש לו זיקה מרובה לשאלה מי יכול לחוקק את החוק, או לגלותו, או להפעילו. מושגים אלה תלויים גם בשאלה איך מחוקקים את החוק, מגלים אותו ומפעילים אותו, וכן לנהלים בהם משתמשים כדי לתת תוקף לחוק. עובדה ידועה היא שיושבי אמריקה הקולוניאלית היו ששים להתדיין, "על כל חילוק פעוט בחוק", כמו שאמר קדוואלאדר קולדן. ריבוי הזדקקותם לערכאות היה ביטוי וסימן להיעדר בחנים ברורים של לגיטימיות. אפיניי הדבר שמשפט צנגר המפורסם משנת 1735 סבב על ציר תקפו של הפירוש המסורתי להוצאת-לעז שיש עמה הסתה; וסיעת מוריס באותה פרשה הניפה לה לסיסמה את הקריאה "המלך ג'ורג', החופש והחוק". בעליו של *The Independent Reflector*, שבעוץ אופו-יציוני בניו-יורק, עמדו על כך שאין השופטים ממלאים את תפקידיהם הציבוריים ואין הם אוכפים את החוקים. "כלום אפשר להניח שאנשים שהושבעו להגשים את החוקים יפעלו בגלוי כנגדם ויפירומו?"²⁰

מלבד החוקים ואופן אכיפתם פעלו גם שאר שמגי-הסיכה וסממני-ההפעלה הציבוריים של יחסי-אנוש בדרכים שנחשבו בלתי-ראציונליות על-פי קני-המידה של אירופה. הבעיה הגדולה באשר לכסף-נייר ובנקים-של-אשראי באמריקה הקולוניאלית היתה דווקא חוסר הלגיטימיות שלהם. הדיבוק הקדמוני של האמריקאים בכל הקשור לשטרי-בעלות על קרקע ולמדידת קרקעות מגלה את חרדתם הנואשת ללגיטימציה של קנייני מקרקעים וגבולות גליליים. "מלכתחילה", כתב היסטוריון בן המאה

הי"ח, "לומדנו פולמוסים על גבולות". היסטוריונים חדשים התעלמו התעלמות גסה מן המשמעות הממשית והסמלית כאחת של הגבולות בראשיתה של אמריקה. החתירה לגבולות מדויקים—בין ניו-יורק לניו-ג'רזי, בין מאסאצ'וסטס לניו-המשייר, בין ניו-המשייר לניו-יורק, בין ניו-יורק לקונטיקאט, בין מאסאצ'וסטס לרוד-איילנד—היתה חלק בלתי-נפרד מן החתירה לנורמות חברתיות ותרבותיות ולמוסדות מדיניים יציבים. גבולות מופרים ממציאם הגמוניה טריטוריאלית ולגיטימיות גיאופוליטית. משעה שחלפה תחושת חוסר-המצרים של המאה הי"ז שקעו הבריות עד-צוואר בחיפוש אחר הסדרים קרקעיים סופיים. הנה כך הקדיש ויליאם דוגלאס את הפרק הראשו של הפיפום שלו לדיון בגבולות האנגלו-צרפתיים, וכן הקדיש קטעים מאוחרים יותר לבעיות הטריטוריאליות הגליליות. המושל תומאס האצ'ינסון כתב במקרה את חיבורו, היסטוריה של מפרץ-מאסאצ'וסטס, בזכות עבודתו הקודמת בוועדות-גבולות. ויליאם בירד השני כתב מסה קלאסית, "תולדות הקו החוצה", כתוצאה ממדידת הגבול בין וירגיניה לצפון-קארוליינה. צ'ארלס מייסון וירמיה דיקסון הונצחו בהיסטוריה האמריקאית מפני שעשו את השנים מ-1763 עד 1768 בתיחום הגבול השנוי במחלוקת ישנה בין פנסילבאניה, מאריילנד ודילוור.²¹ אף כי בדרך-כלל נזהרו האמריקאים בעלבון יותר מאשר בחשבון, הרי ענין לזהט היה להם בחשבון השטחים ובשליטה עליהם. ומעולם לא היה הדבר כך יותר מאשר במאה הי"ח.

אם נסב את תשומת-לבנו למוסדות החברתיים ולהנחות של אמריקה הגלילית, נמצא כי שם שררו תנאים דומים. אף כי כל המושבות פרט לשלש היו להן כנסיות מופרות, לא היו הללו מבוססות בבטחון רב על-פי המקובל באירופה, ולכן היתה הלגיטימיות שלהן חשודה. שאלת הבישופות שחזרה והופיעה במושבות של המאה הי"ח—שפרוכה היתה בשאיפתם של האנגליקנים לבישוף אמריקאי—היתה עדות מעמיקה לבעיה. מספר נכבד של קבוצות דתיות קולוניאליות ראו במידרגים האירופיים שלהן את מקורות הסמכות הסופיים. דבר זה נכון היה במיוחד אצל האנגליקנים והקאתולים. הכנסייה הריפורמית ההולנדית הסתמכה עד כדי כך על ה"קלאסיס" של אמסטרדם שיספק אנשי-כהונה למושבות עד שלבסוף נתקבל ה"קלאסיס" כמקור היחיד לסמכות כהונתית לגיטימית. הנחה זו הוסיפה לשלוט בלא-עוררין עד 1737 ונשארה בתקפה עד 1791, שעה שסוף-סוף ביססה קבוצת הריפורמיים ההולנדים באמריקה את אי-תלותה.²²

ברור, לגבי הרבה כיתות היתה ודאי שניות מביכה בין מקומה של הסמכות הדתית הלגיטימית בעולם החדש לבין אי-אמצעיותה של האמת הדתית כפי שנראתה בעיני כל כת. במשך המאה הי"ח עסקו קבוצות של פורשים במושבות הדרומיות במאבק ממושך ויגע להשגת מעמד מקובל בחוק הציבורי. אכן, סוגיה זו היתה בעצם הרכיב החילוני הראשון-במעלה במהדורה הדרומית של "ההתעוררות הגדולה". במושבות התיכוניות ובניו-אינגלנד הטיחו "המאורות הישנים" כנגד "המאורות החדשים" את ההאשמה שהם חסרים לגיטימיות תיאולוגית, וכי הם מטפחים "אי-סדרים

ושגגות. "המאורות החדשים" מצדם האשימו את ה"ישנים" שהם חסרים לגיטימיות רוחנית: זו היתה הסכנה הגדולה ב"כוהנים שלא המירו". כיום סבורים אנו כי פסיכיאטריה חזקה עליו שיעבור הוא עצמו אנאלוזה; בימים ההם סברו יראי-שמיים כי חזקה על כוהניהם שמיירו.²³

הנקל להבין שעניינים של דימוי-עצמי ולגיטימיות חברתית מורכבים היו במיוחד בתקופה הקולוניאלית. "על-מנת לבצר את האשראי שלי ואת דמותי כסוחר הקפדתי לא רק להיות באמת חרוץ וחסכני אלא גם להימנע מכל מראית-עין הפוכה", כך כתב בנימין פראנקלין ב"אוטוביוגרפיה" שלו.²⁴ ודאי יש משהו אמריקאי מאד בהדגשת החריצות והעזרה-העצמית אצל פראנקלין; אך בראש-וראשונה הרי חתירתו ללגיטימיות אישית-הנסיון להביא לידי חפיפה בין מראית-העין למציאות-היא המשכנעת. במרוצת השנים אכן הטילה אנגליה כמה מפורעי-החוק הגרועים ביותר שבתושביה לתוך המטעות. לא לחינם חרדים היו אמריקאים מכופדים להתגבר על ההשקפה שרוב המתישבים הראשונים היו פושעים פליליים לשעבר. אף-על-פי-כן אמנם הגיעו הרבה משרתים למושבות של המאה הי"ז בלי כתבי-שיחרור כהלכתם, ובכך יצרו בעיה רצינית של זהויות משפטיות וחברתיות דו-משמעיות. בסופו של דבר היתה כל מושבה חייבת לפתח איזה תקן, שנודע בשם "מנהג הארץ", על-מנת לקבוע את משך-השירות שחייבים בו משרתים המגיעים בלי כתב-שיחרור. במקדם או במאוחר נעשה "מנהג" זה דין חוקי.²⁵ ההתפתחות היתה מחשבוני-פדאיות להשלמה ומכאן לקבע.

הניפווח בלתי-הנמנע של סטאטוסים חברתיים במושבות תרם לריבוי התחבולות מסביב ללגיטימיות החברתית כאן. בכמה מצבים ניסו ממשלות גליליות ליצור הבדלי-מעמדות מלאכותיים על-פי צו, ובמצבים אחרים ניסו ידם בחוקים של שרירות-לב. המושל ברנארד ממאסאצ'וסטס הציע אפילו ליצור אצולה אמריקאית. אף אחד מן האמצעים האלה לא עלה יפה, כמובן; ועם שהחלו דפוסים מנהגיים של יראת-כבוד חברתית להתפרק לאחר 1740 התפורר המחסום הממשי האחרון של המידרג החברתי המסורתי. כתוצאה מכך עמדו העשורים ממחצית המאה הי"ח עד למחצית הי"ט בסימן רפיפות מופלגת בכל הנוגע למידרג החברתי. הרבה אמריקאים למדו התנהגות נאותה מספרים של נימוסים, וסמלי-סטאטוס קנו להם חשיבות מפני שסייעו לגלות בעליל את הקישורים הסמויים מן-העין בדרך-כלל של הסדר החברתי. בדומה לכך היו טכסי-ראן וגינוני-נימוסים חשובים במושבות על-מנת להודיע לאוכלוסיה כי משרה זו או יום-גנוסיה זה הילה מיוחדת חופפת עליהם. מכאן הצורך בחצורות וכתותחים, ובקריאת כתבי-מינוי ברבים בעצרות-עם.

אירופים שחיו בעולם החדש הכירו בכך שבפניהם בעיה של שמירה על תקנים של ציביליזציה. אבל במרוצת הזמן קשה היה לקבוע מה הם בדיוק תקני-המיזער או התקנים המתאימים, ויליאם בירד מןסטובר אחוז היה דיבור של דאגה לגבי בעיה זו. לגבי רבים נעשה האינדויאני-האמריקאי קנה-המידה הנמוך ביותר של נימוסים. מתישבים הטיחו זה כנגד זה את האזהרה שעלולים הם לרדת לרמתם הברברית של

עכו"ם. אולם קשה הרבה יותר היה לקבוע בחנים חיוביים של הצטיינות והישג חברתיים. בעיני רבים נעשו בסופו של דבר, ולמרבית-המזל, סגולות-מעשה אישיות המבחן המכריע. "אין לך אולי טעות קשה מן הדעה שחייבים אנו להדר בכבודם של בני-אדם בשל המשרות שהם ממלאים, בלי שים לב כלל לסגולותיהם התרומיות או למעשיהם המועילים". כך כתב ויליאם ליווינגסטון ב-1753. "כך אין לך בחיים האזרחיים דבר שכית יותר ממראה גבל רם-מעלה התובע את הוקרת הציבור בגלל רום-מעמדו. כבוד מגוחך זה שחולקים לאנשים עליונים-בדרגה, בלי שים לב כלל לאפיים המוסרי, הוא מקור לתוצאות נשחתות ביותר".²⁶

ועוד: בעיית הלגיטימיות החברתית במושבות ירדה עד למישורים הבסיסיים ביותר, כגון הנישואים והמשפחה. מחמת מיעוטם של כוהני-דת במאה הי"ז היה מספר יוצא-מגדר-הרגיל של נישואים ללא טכס דתי-יחסית, אולי יותר מאשר באנגליה. כתוצאה מכך קיבלו כמה מושבות חוקים שנועדו לתת הכשר-בדיעבד לנישואים שנעשו ללא טכס משך תקופות בלתי-יציבות של תסיסה חברתית. בתחוקות-היסוד של קארוליינה, שנוסחו לראשונה ב-1669, דאגו לכך ש"בית-הדין של הצ'מברליין ישגיח על כל הטכסים, הבכורה, סמלי-המשפחה ושלשלות-היחש; על רישומי כל הלידות, הקבורות והנישואים; על מתן הכשר בכל המקרים הנוגעים לחתונות או נובעים מהם". במשך כל המאה הי"ח נשארו נישואי-סתר ונישואים על-פי "קומון לוו" מעשים-שבכל-יום, חרף דו-המשמעות שנתלוותה למעמדם של ולדות שנולדו מיחסים כאלה. יתר על כן, רבים סברו כי ההתלהבות הדתית של "ההתעוררות הגדולה" עוררה, למרבה-הצער, הזרמנים פסולים. האנגליקני תימותי קאטר (Cutter) קרא ל"התעוררות" תקופה אשר בה "מכבשי-הדפוס שלנו יולדים בלי הרף ספרים ונשינו-ממזרים". קרוב-לוודאי שטעה קאטר באשר להשפעותיה האירוטיות של התלהבות, אבל עצם האמונה בעליית הממזרות חוללה הדים חברתיים ופסיכולוגיים בחברה הקולוניאלית.

באמריקה הספרדית ובברזיל הפורטוגזית היתה הכשרות האישית והחברתית תלויה במוצא מיוחס; ובדרך-כלל היה מעמדו של אדם ברור ומוגדר יותר מאשר במושבות האנגליות. במאה הראשונה להתישבות הספרדית היו החוק והחוקיות עיסוקים בעלי-משקל; אך, להבדיל מן הנסיון האנגלי כעבור זמן, נעשתה החוקיות דאגה חשובה ומתמדת במגע-ומשא עם האינדיאנים. תמיהה היא שהספרדים, שהגיעו ראשונים לעולם החדש ולכן היו בעלי זכות-הבכורה, ביקשו למצוא להם הצדקה במצוות הדת ובחוקי-הטבע. האנגלים, שהגיעו לאחר מאה שנים ויותר ואשר תביעותיהם היו קלושות כלשהו, ביקשו את הכשרות החוקית בפתר ובצ'ארטרים שלהם. אפשר היה לשער שתהיינה שתי מערכות ההגמקים הפוכות.²⁸

בכללו של דבר לא לבשה בעיית הלגיטימיות באמריקה הלאטינית הקולוניאלית אותן היקף או אותן צורות שהיו לה במטעות של האנגלים. ודאי, כאשר ניצח קורטו את האצטקים לקח עמו נוטריון שנתן הכשר חוקי, כדתי-וכדין, לכל מה שעשו הקונקויס-

טאדורים. עורכי־דין נתלו לשאר כובשים ספרדיים. ואין ספק שהישגם הפיזי של הקונקויסטאדורים משך שני הדורות הראשונים כה גדול היה עד שנוטים היו לערער על בכורתו של הכתר כסמכות של ייפוי־כוח. אולם לאחר 1570 חזר פיליפ השני וביסס את ההגמוניה שלו במלואה על המושבות הספרדיות. הואיל וכל המעמדים האישיים נאצלו מאישיותו של המלך, נהנתה הפקידות הקולוניאלית של ספרד מיוקרה ויציבות הרבה יותר מן הביורוקרטיה הקיסרית האנגלית. הואיל והכתרים של ספרד ופורטוגל שלטו במטעות שלהם בתוקף גדול הרבה יותר מן האנגלים, ומאחר שהחירות החברתית והמוסדת במושבות האיבריות היתה פחותה בהרבה, נשארה בעיית הלגיטימיות מצומצמת למדי.²⁹

בשים לב למשברי הלגיטימיות השונים באמריקה האנגלית, ובשים לב לחתירה הלא־נמנעת אחר לגיטימיות תחוקתית, מוסדית וחברתית, אין זה מפתיע שנאחזו האמריקאים בנפש חפצה בהודמנויות לערער על הלגיטימיות של שליטת בריטניה. זאת עשו ב־1689, ושוב היו עתידים לעשות זאת בין 1765 ל־1776. המבוא למהפכה האמריקאית כרוך היה, תחילה, בפסילת הפרלמנט כגוף מחוקק קיסרי, ובסופו של דבר אפילו בפסילת הלגיטימיות המוסרית של הכתר. עד 1774 ניסו המתישבים להבדיל בין הסמכויות הלגיטימיות של הפרלמנט לבין אלו של המורשונים הגליליים. כאשר כפר הפרלמנט בתקפן של אבחנות מעין אלו, הגיע המשבר האידיאולוגי לנקודה שאין לשוב עוד ממנה. הגיוני הוא בהחלט ששאלת הריבונות נעשתה הסוגיה המרכזית של המהפכה האמריקאית, שהרי ריבונות היא סגולה קריטית של לגיטימיות תחוקתית.

ג'ון דיקינסון איש־פנסילבאניה, שב־1767 חיבר את הספר הגפוף "איגרות איכר", ראה את תכונותיה המרכזיות של המהפכה האמריקאית בחינת משבר של לגיטימיות. "יש בחוקים שלנו מידה של פילבול", כתב לאמור, "שאינה ידועה כלל בבריטניה־הגדולה". ובכל־זאת, בסופו של חשבון היתה הלגיטימיות התחוקתית במושבות גשענת על מקורות אנגליים: "הממשלה כאן היא לא רק מעורבת אלא תלויה, ודבר זה מביא לידי משהו מיוחד בצורתה, עדין מאד בטבעו". דיקינסון אפילו חזה שבהקשר הקולוניאלי עלול משבר "שיגרת" של לגיטימיות להסתבך: "יכול שתחליף אומה את מלכה, או את גזע מלכיה, ובשמרה על צורת המימשל העתיקה שלה תצא נשכרת מן התמורה... אבל אם אי־פעם ניפרד אנחנו מארץ־האם שלנו, מה צורה חדשה של מימשל נאמץ לנו, והיכן נמצא בריטניה אחרת, שתמלא את הפסדנו? כאשר ניקרע מן הגוף שאליו אנו מחוברים מכוח הדת, החופש, החוקים, רגשי־החיבה, הקירבה, הלשון והמסחר, ודאי יזובו כל עורקינו דם".³⁰

בין קונגרס חוקי־הבולים ב־1765 לקונגרס הקונטיננטלי ב־1775 כינסו המתישבים הרבה גופים שמחוץ לחוק: היו ועדי־התכתבות, "צירופים בלתי־מוסמכים" של מורשונים קולוניאליים, מקרים כגון זה שבו קראה אסיפת העיר בוסטון לכנס של כל ערי מאסאצ'וסטס, או כגון זה שבו נועדו אזרחי וירגיניה שלא־כחוק כ"אגודה". המדינות שעתה־זה נעשו עצמאיות הקימו ב־1776 "אנטי־פרלמנטים" משלהן. אין

פלא שראשי המדברים במאבק הפאטריוטי השתדלו לסגל להם לשון של לגיטימיות. ג'ון אדמס שקד לתת צידוק הגיוני ל"מהפכה חוקית", והטיף לשימת-לב קפדנית לחוקיות. "המדיניות הטובה היתה לצדי, מלבד החוק ההגיוני, כאשר ערבותי את לב הפרוש לפני בני-עמנו את החוקים נגד מהומות, פרעות, וכינוסים בלתי-חוקיים. אספסוף לעולם לא יצלח למשול במדינות ולפקד על צבאות".³¹ המסורות של התחוקתיות האנגלית, ובמיוחד הצהרתו המפורסמת של ג'ון לוק על עקרונות הוויגים ב-1689, הוזכרו חוזר וחסור למתן הכשר לצעדים מהפכניים. יתר על כן, עורכי-דין קולוניאליים עשו להם את ה"קומון לוי" השמרני נשק לשיחרור תחוקתי ולאוטונומיה מקומית. הם לחמו אפוא לראדיקליזם שמרני, או, כפי שניסח זאת ריצ'ארד ב. מוריס, ל"חוקיות מהפכנית". מובן אפוא מדוע היה אדמונד ברק עתיד לומר על אמריקה ש"אולי בשום ארץ בעולם אין מרבים כל-כך ללמוד את החוק".³²

זה שנים אחדות רגילים לדון בסופרים הגדולים של התחייה האמריקאית—וושגינגטון אירווינג, אַמרסון, תורו, ותורן, מלוויל או ויטמן—מבחינת הדילמה שבפניה עמדו כולם: היעדר מקורות, תקדימים וסגנונות ספרותיים נאותים וילידי-המקום. הפולי-טיקאים הפאטריוטיים של תקופת המהפכה עמדו בפני קושיה דומה לו. כיון שפסלו את מימוש המרות האנגלית, מיד יצאו לחיפוש חדש ושונה אחר לגיטימיות ריפובליקאית. נתגלה להם, כמובן, שמבחינה אינטלקטואלית הדחייה תובעת פחות מן התחייה. "כל-אימת ששופט-השלום פועל מתוך התנגדות למרות המדינית שלו", כתב ויליאם ליווינגסטון, "אין הוא יכול לעשות מעשים כשופט-שלום; אלא יש לראות בו איש המפעיל כוח ללא סמכות, רוצה לומר—סמכות חוקית; ודבר זה כל אדם בעל כוח עדיף יש לו, על-פי חוק-הטבע, זכות גלויה ומפורשת להתנגד לו. במקרה זה אין ההתנגדות מכוונת נגד מרותו אלא כנגד הכוח הלא-חוקי וחסר-הסמכות".³³

אפשר אפוא להוקיע סמכות בלתי-לגיטימית ולפסלה; אבל איך ליצור ולהנציח צורות חדשות של מימשל? כאן טמון היה משבר הלגיטימיות הגדול ביותר בשביל המהפכנים. כמעט כל מגילת-זכויות מדינתית שנכתבה לאחר 1776, בעקבות הדוגמה של וירג'יניה, היה בה קיטרוג רשמי על זכות-היתר החוקית המבוססת על סטאטוס. הנה כך פסלו האמריקאים החדשים את הדילמה הברורה שבה התלבטו אבותיהם בתחום הלגיטימיות החברתית, עם שהתאימו את הבחנים של מקובלות ואפשרות כאחת. תומאס ג'פרסון, שמתח בקורת על אי-הלגיטימיות של התחוקה החדשה של וירג'יניה—"סתם צו או פקודה שאין להם כל סמכות מתמדת ומחייבת לגבי הממשלה"—גייש משך כל שנות ה-80 למאה הי"ח למצוא הבנה חדשה של "תחוקות". איך אפשר להגדיר איזה מקור מוחלט של סמכות ממשלתית "על קרקע שאיש לא יערער עליה"?³⁴ התשובה לא עובדה אלא ב-1787, ואף אז לא בשלמות. בינתיים, בין הצהרת-העצמאות למתן התחוקה הפדרלית, אנוסים היו אפילו ראדיקלים-לשעבר כמו סם אדמס לעמוד על הדעה כי

המרות התחוקתית זפאית ליחס של הגינות וכבוד, ואותם אנשים שבאיו תואנה או

באיזה אמצעים יבקשו להפחית ממשקל הממשלה הפועלת כדין הם ודאי אויבים להפכה המאושרת שלנו ולחירות הרבים. עצרות נפתיות וועדים עממיים שימשו מטרה מצוינת כאשר הונהגו לראשונה. לכן אין איש צריך להצטער על החלק שאולי היה לו בהם. אבל בגילוי-לב מודה אני כי לפי דעתי... הואיל ועכשיו יש לנו ממשלות תחוקתיות וסדירות וכל אנשינו בעלי-המרות תלויים בבחירות השנתיות וההפשיות של העם, מובטחים אנו בלעדיותם... אם ענייני הציבור ניהולם כושל, אם מבלי משים התגנבו אנשים חסרי-יושר או חדלי-אישים אל הממשלה, הרי מזלנו הוא שעל-פי התחוקות האמריקאיות שלנו התרופה מוכנה ומזומנה, והיא בהישג-ידו של המוסד הגדול של העם.³⁵

כך געשה העם אבן-בחון ללגיטימיות ולסמכות. "אנחנו העם..." אף-על-פי-כן היתה העצרת הגדולה—מוסד שמחוץ לתחוקה—עתידה להיועד בפילא-דלפיה לא דווקא על-מנת להגדיר מחדש את משכן המרות אלא משום שדומה היה כי ממשלת הקונפדרציה גטולה בסיס ריבוני מוסכם כאומה. היא לא יכלה להדוף אחור פגיעות בזכויותיה מצד זרים, היא לא יכלה לרסן קבוצות מתפרעות מבית, והיא לא יכלה לסלק את חובותיה. ב-1786 טען יואל בארלו לפני קבוצת עורכי-דין מקונטיקאט שהתנאים החדשים מצריכים תורה חדשה של חוקיות. חוקת צפון-המערב של 1787 הכרחית היתה על-מנת לתת הצדק הגיוני והכשר חוקי להתפשטות מערבה. והפתרון של ג'יימס מדיסון לבעיית הסייעות והכיתות, שלא זוה ממנו ב-88—1787, היה במתן הכשר חוקי באמצעות תורה חדשה בדבר היחסים הנאותים בין האינטרסים, המדינה והחברה.³⁶

דמות-מפתח בהענקת מהוגנות ומהימנות לממשלה החדשה היה, כמובן, ג'ורג' וושינגטון. ממש כמו שסייע בעצם נכחותו בפילאדלפיה ב-1787 לקדש אותה קיבולת מפקפקת כך באה נכחותו בניו-יורק, הבירה החדשה לאחר 1789, ונתנה הכשר להפעלת הסמכות המבצעת, ובעצם לכל הנסיון במימשל ריפובליקאי. ברור היה שחברי הקבינט של וושינגטון גילו מידה של רגישות ביתם לאותו ניסוי. ב-1792, אחרי הוצאתו של לואי הט"ז להורג, עורר אלכסנדר המילטון את שאלת הלגיטימיות הממשלתית הצרפתית. אר-אז הוכיח ג'ורג'טון בעדינות לחברו כי "ודאי הדבר שאין אנו יכולים למנוע מאומות אחרות אותו עקרון שעליו מיוסדת ממשלתנו". שפל-יחש אחד אינו צריך לדקדק ולהדר יותר מדי בתעודותיו של זולתו. אולם אפילו ג'פרסון כנשיא הוצרך להיתלות בבחנים של כשרות תחוקתית. "בעיני אין בטחון לשום מימשל", כך כתב אל גאלאטן ב-1803, "הכפוף לרשויות שקמו בחסד עצמן, או לכל רשות שמחוץ לאומה, או לפקידה הקבועים".³⁷

ואולם אפילו קיומה של תחוקה-שבכתב לא היה בו משום ערובה לתמימות-דעים באשר ליסודותיה הפונקציונליים של האומה. עוד ב-1792 התלונן פיירר איימיס כי "המנהג לצעוק 'זה נגד התחוקה' הוא חטא שהשתרש מחמת מידת הסלחנות". ובכל-זאת היתה הסכמה בין אנשים בעלי נטיות שונות לפחות בשאלה איזה תעודות הן העומדות בראש הפיראמידה של הסמכות. "לפי דעתי", כתב המילטון ב-1802, "התחוקה הנוכחית היא קנה-המידה שבו עלינו להידבק. תחת דגליה, בתום-לב,

שומה עלינו להילחם באויבינו המדיניים, ולדחות את כל השינויים שאינם באים באמצעות הצינור שמספקת היא עצמה לתיקונים".³⁸ השופט העליון ג'ון מרשל עמד בתוקף על הלך הנה בפסיקתו המפורסמת במשפט מקאלוך נגד מארילנד (1819): "תהי המטרה לגיטימית, תהי בתוך היקפה של התחוקה, וכל האמצעים הנאותים, המותאמים בבירור לאותה מטרה, שאינם אסורים אלא עולים בקנה אחד עם כתבה ורוחה של התחוקה, הם תחוקתיים".

בפתיחת המאה הי"ט הגיעו אפוא הפדראליסטים והריפובליקאים לכלל הסכמה שהמקור הבטוח ביותר של הריבונות מצוי בהסכמתם של הגשלטים. בו-בזמן שבבריטניה התפתחה ספרות היסטורית לאומנית אחרי 1790 בתגובה על האיום החיצוני מצד צרפת הנאפוליאונית, הרי באמריקה התפתחה בתגובה על בעיה פנימית—החיפוש אחר הלגיטימיות.³⁹ "המהפכה האמריקאית הצילה את המושבות", אמר דוד ראמוזי. "כפעם-בפעם מהפכות נחוצות כל-כך כדי להחזיר את המימשל לעקרונות הראשונים, וללמד לקח לשליטים, להורות להם שהעם הוא המבוע לכל פמכות לגיטימית, וכי אשרו הוא מטרת כל האצלותיה".⁴⁰

כל אלה מסתכמים בלי ספק באנומאליה משונה במחשבה האמריקאית. אף כי המיסדים עצמם שקדו על חיפוש מתמיד אחר דפוסי לגיטימיות ההולמים את זמנם ואת צרכיהם, הרי אמריקאים שבאו לאחריהם ביקשו לתת תוקף לשאיפותיהם שלהם בהיאחזם בחידושים ובקני-המדה של הפנתיאון המקודש שלנו בחינת אמינות שאינן משתנות. ראייה נוסטאלגית זו של תורה-הזהב מעלה כיום לעינינו דור בו לא היו הערכים מוגדרים בבירור, בו נראה היה לעתים קרובות כי אין להשתלט על אי-היציבות, דור שהיה גדוש תרעומת בציבור וארס ברשות-היחיד, בו היו המוסדות שבירים ובלתי-מגובשים.

הערות

¹ See H. H. Gerth and C. Wright Mills, eds.: **From Max Weber: Essays in Sociology** (New York, 1958), pp. 78—79, 294—95; Guglielmo Ferrero: **The Principles of Power** (New York, 1942); Robert A. Kann: **The Problem of Restoration. A Study in Comparative Political History** (Berkeley, 1968), pp. 46—54.

² William Bradford: **Of Plymouth Plantation, 1620—1647**, ed. by Samuel Eliot Morison (New York, 1952), p. 75; James K. Hosmer, ed.: **Winthrop's Journal. History of New England, 1630—1649** (New York, 1908), I, p. 164.

³ "Reasons and Considerations Touching the Lawfulness of Removing Out of England into the Parts of America," in Dwight B. Heath, ed.: **Mourt's Relation. A Relation of Journal of the English Plantation Settled at Plymouth in New England, by Certain English Adventurers, both Merchants and Others** (New York, 1963), pp. 91—92.

⁴See Mark DeWolfe Howe: "The Sources and Nature of Law in Colonial Massachusetts," in George A. Billias, ed.: **Law and Authority in Colonial America** (Barre, Mass., 1965), pp. 11, 14; David H. Flaherty, ed.: **Essays in the History of Early American Law** (Chapel Hill, 1969), esp. chaps. 2 and 3.

⁵H. Shelton Smith et al, eds.: **American Christianity. An Historical Interpretation with Representative Documents**, I (New York, 1960), p. 272.

⁶See "The Burghers of New Amsterdam and the Freemen of New York," **Collections of the New-York Historical Society for the Year 1885** (New-York, 1886), pp. ix—x, 1—40.

⁷H. R. McIlwaine, ed.: **Executive Journals of the Council of Colonial Virginia, 1680—1699** (Richmond, 1925), I, pp. 104—7.

⁸Michael G. Hall, et al, eds.: **The Glorious Revolution in America. Documents on the Colonial Crisis of 1689** (Chapel Hill, 1964), pp. 54—55, 180.

⁹Bulkeley: **Will and Doom, or The Miseries of Connecticut by and Under an Usurped and Arbitrary Power** (1692), in **Collections of the Connecticut Historical Society**, III (Hartford, 1895), pp. 82, 94.

¹⁰Mather: **The Short History of New-England** (Boston, 1694), pp. 14, 18.

¹¹See **The Charters of ... Virginia, Maryland, Connecticut, Rhode Island, Pennsylvania, Massachusetts Bay, and Georgia...** (London, 1766); Hugh Hastings, ed.: **Ecclesiastical Records. State of New-York**, VI (Albany, 1905), pp. 4046—48.

¹²Herbert Davis, ed.: **The Prose Writings of Jonathan Swift**, XII, **Irish Tracts, 1728—1733** (Oxford, 1955), p. 264.

¹³See William Douglass: **A Summary, Historical and Political, of the First Planting, Progressive Improvements, and Present State of the British Settlements in North America** (Boston, 1749—51), I, pp. 205—24 — — "Concerning the general nature and constitution of the British North-American colonies."

¹⁴Colden to Alexander Colden, July 5, 1759, **Collections of the New-York Historical Society for the Year 1869** (New-York, 1870), p. 203; ראה גם עצומת המועצה ובית-המורשים של מערב-ג'ורג'י אל המלך, 12 במאי 1701, William A. Whitehead, ed.: **Documents Relating to the Colonial History of the State of New Jersey**, II (Newark, 1881), pp. 378—79.

¹⁵Bailyn: **The Origins of American Politics** (New-York, 1968), pp. 69, 88, 96; Leonard W. Labaree, ed.: **The Autobiography of Benjamin Franklin** (New-Haven, 1964), pp. 261—62.

¹⁶Leonard W. Labaree: **Royal Government in America. A Study of the British Colonial System** (New-York, 1958), pp. 3, 167, 192—93; **Journals of the House of Representatives of Massachusetts, 1727—1729 and 1729—31** (Boston, 1927—28), VIII, pp. 245—436, IX, p. 3—80, *passim*.

¹⁷ St. George L. Sioussat: "The Theory of the Extension of English Statutes to the Plantations," in *Select Essays in Anglo-American Legal History* (Boston, 1907), I, pp. 418, 420, 422, 425—26, 429; William Smith, Jr.: *The History of the Province of New-York* (London, 1757), pp. 113, 247—49.

¹⁸ Louis B. Wright, ed.: *An Essay Upon the Government of the English Plantations on the Continent of America* (San Marino, Calif., 1945), pp. 15—17, 23.

¹⁹ See *The Charlemagne Tower Collection of American Colonial Laws* (n.p., 1890), *passim*; Leonard W. Labaree, ed.: *Royal Instructions to British Colonial Governors, 1670—1776* (New-York, 1935), I, pp. 166—67.

²⁰ *Collections of the New-York Historical Society for the Year 1869*, p. 208; James Alexander: *A Brief Narrative of the Case and Trial of John Peter Zenger*, ed. by Stanley N. Katz (Cambridge, Mass., 1963), pp. 7, 26, 28, 33, 53, 82; William Livingston, et al: *The Independent Reflector, or, Weekly Essays on Sundry Important Subjects more Particularly Adapted to the Province of new-York 1753*, (Cambridge, Mass., 1963), pp. 59, 85, 115—16, 148, 185—86, 195—97, 266—67.

²¹ Smith: *History of the Province of New-York*, p. 186; Douglass: *Summary, Historical and Political... and Present State of the British Settlements in North America*, I, chap. 1, and pp. 398—404, 415—19, 421—25; Byrd: "The History of the Dividing Line," in Louis B. Wright, ed.: *The Prose Works of William Byrd of Westover* (Cambridge, Mass., 1966), pp. 157—336; A. Hughlett Mason, ed.: *The Journal of Charles Mason and Jeremiah Dixon, in Memoirs of the American Philosophical Society*, (Philadelphia, 1969), LXXVI; Alfred N. Chandler: *Land Title Origins: A Tale of Force and Fraud* (New-York, 1945).

²² John P. Luidens: "The Americanization of the Dutch Reformed Church," (Unpublished Ph.D. diss., University of Oklahoma, 1969), pp. 40, 47, 118—19, 122, 321.

²³ See Smith, et al, eds.: *American Christianity ... Representative Documents*, I, pp. 262—63.

²⁴ Labaree, ed.: *Autobiography*, pp. 125—26.

²⁵ Abbot E. Smith: *Colonists in Bondage. White Servitude and Convict Labor in America, 1607—1776* (Chapel Hill, 1947), pp. 19, 226—27, 229, 235—87.

²⁶ Livingston, et al.: *The Independent Reflector*, pp. 360, 363.

²⁷ James H. Cassedy: *Demography in Early America. Beginnings of the Statistical Mind, 1600—1800* (Cambridge, Mass., 1969), 53, 57, 97n, 151—52, 155; Smith: *History of the Province of New-York*, p. 228; Labaree, ed.: *Autobiography of Benjamin Franklin*, pp. 129—30.

²⁸ Cf. Martin Needler: *Latin American Politics in Perspective* (Princeton, 1963), pp. 35—39; Francisco José Moreno: *Legitimacy and Stability*

in Latin America. A Study of Chilean Political Culture (New-York, 1969), chaps. 1—2.

²⁹ See C. R. Boxer: **The Golden Age of Brazil, 1695—1750. Growing Pains of a Colonial Society** (Berkeley, 1969), pp. 83, 109, 111, 131.

³⁰ **The Farmer's and Monitor's Letters to the Inhabitants of the British Colonies** (Williamsburg, 1769), pp. 13, 19, 33, 36, 46, 77.

³¹ **The Works** of אדמס אל בנימין היצ'בורן, 27 בינואר 1787, אצל צ'ארלס פ. אדמס, עורך: **of John Adams** (Boston, 1854), IX, p. 551. באמריקה הקולוניאלית הייתה הבחנה דקה מאד—תכופות סמויה-מן-העין—בין פלוגות אורחים מזוינות ברשיון, שהיו חוקיות, לבין כנופיות מתפרעים, שלא היו כן.

³² Morris: "Legalism Versus Revolutionary Doctrine in New-England," in Flaherty, ed.: **Essays in the History of Early American Law**, pp. 418, 430—31.

³³ Livingston, et al.: **The Independent Reflector**, p. 326. George Chalmers: **Political Annals of the Present United Colonies, from Their Settlement to the Peace of 1763** (London, 1780), "Preface," paragraph 4 ("every principle of public law had been disputed") et seq.

³⁴ Samuel Eliot Morison, ed.: **Sources and Documents Illustrating the American Revolution, 1764—1788 and the Forming of the Federal Constitution** (New-York, 1965), p. 149; Jefferson; **Notes on the State of Virginia**, ed. Thomas P. Abernethy (New-York, 1964), pp. 117—17, 152, 197.

³⁵ Adams to Noah Webster, April 30, 1784, in Harry A. Cushing, ed.: **The Writings of Samuel Adams** (New-York, 1908), IV, pp. 305—6.

³⁶ See Richard Hofstadter: **The Idea of a Party System. The Rise of Legitimate Opposition in the United States, 1780—1840** (Berkeley, 1969), pp. 28, 85—86, 90, 98, 102—3.

³⁷ Merrill D. Peterson: **Thomas Jefferson and the New Nation** (New York, 1970), pp. 482, 701.

³⁸ *Ibid.*, 461; Hamilton to James A. Bayard, April 1802, in Henry Cabot Lodge, ed.: **The Works of Alexander Hamilton** (New-York, 1886), VIII, p. 598; Adrienne Koch, ed.: **The American Enlightenment** (New York, 1965), pp. 648—49.

³⁹ Cf. Thomas P. Peardon: **The Transition in English Historical Writing, 1760—1830** (New-York, 1933), chap. 6, and William R. Smith: **History as Argument: Three Patriot Historians of the American Revolution** (The Hague, 1966).

⁴⁰ Ramsay: **History of the United States from their First Settlement as English Colonies in 1607 to the Year 1808...** (Philadelphia, 1816), I, P. 352. ההדגשות שלי.